

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/26508>

Please be advised that this information was generated on 2017-12-05 and may be subject to change.

Van toen naar nu
7/10/17, dec 1977, 97-98
O.G.A. 1317/Ooy 1

HET LATIJNSE GRAFSCHRIFT IN DE OUDE KERK VAN OOIJ

In het boeiende artikel dat drs. A.G. Schulte onlangs heeft geschreven over de hervormde kerk en pastorie in Ooij en dat - terecht - is overgenomen in de vorige aflevering van "Van toen naar nu" (p. 59-79), wordt ook melding gemaakt van een epitaaf ter nagedachtenis aan de in 1781 overleden gravin Albertina Carolina van Bijland. De Latijnse tekst van het opschrift, waarvan in het artikel geen vertaling is gegeven, biedt tal van moeilijkheden, niet enkel voor degenen die niet of nauwelijks vertrouwd zijn met de Latijnse taal. In verband hiermee kan men zich afvragen of er fouten zijn geslopen in de transcriptie of dat de onderhavige inscriptie werkelijk zo'n vreemd en soms onbegrijpelijk Latijn bevat als de heer Schulte te verstaan lijkt te geven.

Een bezoek aan de beeldend kunstenaar C.H.P. Raaymakers en aan het thans door hem bewoonde gedeelte van de oude Ooijse kerk waarin het grafmonument is aangebracht, heeft niet alleen uitgewezen dat de transcriptie inderdaad enige onjuistheden bevat, maar ook dat het Latijn van het originele opschrift niet zonder fouten is.

Hieronder volgt een nieuwe transcriptie van de 14-regelige tekst. De letters bestaan alle uit kapitalen; de onderstreepte woorden zijn in grote kapitalen uitgevoerd. Door middel van een schuine streep wordt telkens de scheiding tussen twee regels aangegeven. De tussen ronde haakjes geplaatste letters zijn in het origineel ten onrechte weggelaten; een letter tussen rechte haakjes komt wel in het origineel voor, maar dient "gedelgd" te worden.

DEO OPTIMO MAXIMO / SACRUM. / IL(L)USTRIS(S)IMAE COMITI
ALBERTINAE CAROLINAE DE BYLAND, / CONIUGI, CARAE, FIDAE, PIAE,
GERHARDI WILHELMI BARONIS DE BALVEREN. 5/ MATRI DULCISSIMAE,
MATRONAE IN VIRTUTIS EX[C]EMPLUM NATAE; / QUAE / DIUTINA

TABE ABSUMPTA, ANNO AETATIS XLI, ET MATRIMONII XII, DIE XXX
APRILIS / MDCCLXXXI, / EX QUINQUE PARTUBUS FILIO FILIA(Q)VE
SUMMAE SPEI SUPERSTITIBUS, ¹⁰/ IN DOMINO ACQUIEVIT ET CUM
MAIORIBUS HIC QUIESCIT; / MOESTIS OMNIBUS COGNATIS, /
MARITUS ET LIBERI ACERBO VULNERE PERCULSI, / PIETATE AC
DESIDERIO DUCTI, IN PERPETUAM MEMORIAM / POSUERUNT.

De vertaling kan nu luiden: Aan God, de beste en grootste, gewijd. Voor de zeer doorluchtige gravin Albertina Carolina van Bijland, de dierbare, getrouwe en vrome echtgenote van Gerhardus Wilhelmus baron van Balveren. Voor een allerliefste moeder, een vrouwe met een aangeboren voorbeeldige deugdzaamheid; die door een langdurige, slopende ziekte verteerd op 41-jarige leeftijd en in het twaalfde jaar van haar huwelijk, op 30 april 1781, na vijf kinderen ter wereld te hebben gebracht, van wie een zeer veel belovende zoon en dochter nog in leven zijn, in de Heer is ontslapen en tezamen met haar voorgeslacht hier rust; al haar verwanten zijn bedroefd en haar echtgenoot en kinderen, door een bittere wonde geschokt, door liefde en verlangen gedreven, hebben ter eeuwige gedachtenis (aan haar dit monument) opgericht.

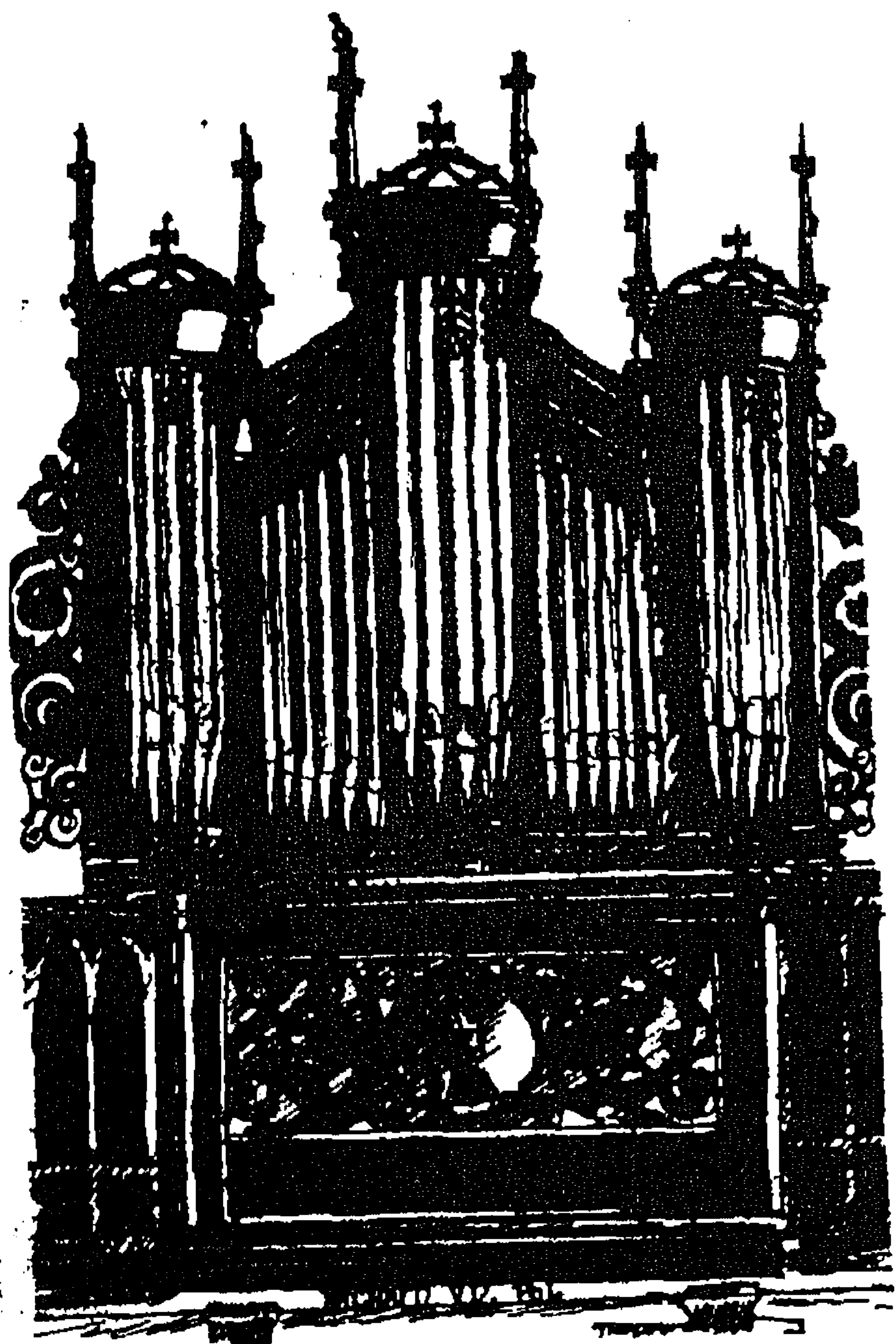
Thans is er nog een probleem op te lossen. Het gedenkteken, dat zich bevindt tegen de noordmuur van de 19de-eeuwse zaalkerk - die grotendeels overeenkomt met de noordelijke wand van de koortravee van de voormalige middeleeuwse kerk - en dat bestaat uit een korte hardstenen wandtombe met een witte marmeren gedenkplaat, is kennelijk onvolledig. "De waarschijnlijk eveneens in marmer uitgevoerde decoratieve uitmonstering op het segment onder de tombe is verdwenen. Het was een versiering die bestond uit aan festoenen hangende alliantiewapens" (A.G. Schulte, p. 76). In de inscriptie is te lezen dat Albertina Carolina van Bijland "tezamen met haar voorgeslacht hier rust". Moet men nu werkelijk aannemen dat de echtgenote van baron Gerard Willem van Balveren, "heer van Heukelum en Weurt, Waldgraf en burgemeester van Nijmegen" (A.G.Sch., p. 79, n. 31) in 1781 begraven is in de kerk van Ooij (A.G.Sch., p. 66) en dat in dit zelfde gebouw in de tijd daarvoor nog andere le-

den van de familie Van Bijland ter aarde zijn besteld? Dit is op zichzelf reeds weinig waarschijnlijk. Daar komt nog bij dat uit het artikel van A.G. Schulte - wanneer men afziet van het stuk epitaaf - niets blijkt van enig graf, grafsteen of grafmonument in de kerk van Ooij. Ook wanneer men bedenkt dat de graven van Bijland o.a. met de heerlijkheid Ooij waren beleend, is het geenszins duidelijk waarom leden van de familie Van Bijland speciaal in de kerk van Ooij zouden zijn begraven. Op grond van dit alles moet men anderzijds wel rekening houden met de mogelijkheid dat de (onvolledige) epitaaf van elders afkomstig is en pas secundair in de kerk van Ooij is aangebracht. Vanwaar, wanneer, waarom?

Wie kan zich melden voor de beantwoording van deze vragen?

Berg en Dalseweg 150, Nijmegen

J.E. Bogaers

Smitsorgel in Kekerdom?

III

Het lijkt de moeite waard nog eens terug te komen op het Smits-orgel te Kekerdom, waarover in de vorige jaargang van dit tijdschrift twee maal is geschreven (blz. 61-63 en blz. 80-82).